

Riksrevisionens styrelses redogörelse om regeringens försäljning av Vasakronan

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas Riksrevisionens styrelses redogörelse om regeringens försäljning av Vasakronan (2009/10:RRS29). Inga motioner har väckts med anledning av redogörelsen.

Riksrevisionen har granskat hur regeringen planerade, genomförde och följde upp försäljningen av Vasakronan. Försäljningen har också jämförts med tidigare försäljningar av statliga bolag.

Riksrevisorns sammanfattande bedömning av försäljningen av Vasakronan var att den genomfördes i enlighet med gällande lagstiftning och riksdagsbeslut och i flera avseenden enligt best practice. Granskningen visade att regeringen i budgetpropositionen för 2009 gav en god beskrivning av försäljningen. Samtidigt noterade riksrevisorn att försäljningen hade kunnat genomföras något tidigare genom en effektivare förberedelsefas. Det hade inneburit en försäljning under något bättre förhållanden ur ett ekonomiskt perspektiv.

I redogörelsen från Riksrevisionens styrelse anføres att styrelsen vill framhålla betydelsen av öppenhet och insyn i den statliga verksamheten. Det är enligt styrelsen tillfredsställande att regeringens redovisning av försäljningen av Vasakronan har bedömts vara transparent. Styrelsen ser positivt på att regeringen har förstärkt sin kompetens inom området. Styrelsen anser att den förbättrade beredningen och det förbättrade genomförandet av försäljningen av Vasakronan ger förutsättningar för ett fortsatt lärande och att kompetensen inom Regeringskansliet därmed kan utvecklas ytterligare inför eventuella framtida försäljningar av bolag.

Utskottet förutsätter att regeringen inför framtida försäljningar av statliga bolag noterar de rekommendationer som riksrevisorn har lämnat. Utskottet föreslår med detta att riksdagen lägger redogörelsen till handlingarna.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet	4
Bakgrund	4
Utskottets överväganden	5
Riksrevisionens styrelses redogörelse om regeringens försäljning av Vasakronan	5
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	8
Redogörelsen	8

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Riksrevisionens styrelses redogörelse om regeringens försäljning av Vasakronan

Riksdagen lägger redogörelse 2009/10:RRS29 till handlingarna.

Stockholm den 9 november 2010

På finansutskottets vägnar

Anna Kinberg Batra

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Anna Kinberg Batra (M), Elisabeth Svantesson (M), Jennie Nilsson (S), Jörgen Hellman (S), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Monica Green (S), Carl B Hamilton (FP), Annie Johansson (C), Marie Nordén (S), Staffan Anger (M), Anders Sellström (KD), Johnny Skalin (SD), Sven-Erik Bucht (S), Jessica Rosencrantz (M), Jonas Eriksson (MP) och Fredrik Olovsson (S).

Redogörelse för ärendet

Ärendet

Riksrevisor Eva Lindström har granskat försäljningen av Vasakronan. Resultatet av granskningen redovisades i granskningsrapporten *Regeringens försäljning av Vasakronan* (RiR 2010:2). Tidigare granskades bl.a. försäljningarna av Telia Sonera och Vin & Sprit.

Följande övergripande frågor ställdes i granskningen:

- Genomförde regeringen försäljningen av Vasakronan i enlighet med gällande lagstiftning, riksdagsbeslut och best practice för aktuell försäljning?
- Har regeringen redovisat försäljningens genomförande till riksdagen på ett tillfredsställande sätt?

Granskningsrapporten RiR 2010:2 föredrogs för utskottet vid sammanträde den 13 april 2010. Rapporten lades till handlingarna.

Riksrevisionens styrelse fann att slutsatserna av den granskning som redovisades i rapporten RiR 2010:2 borde överlämnas till riksdagen i form av en redogörelse. Styrelsen beslutade den 5 maj 2010 att överlämna sin redogörelse (2009/10:RRS29) till riksdagen.

Bakgrund

I budgetpropositionen för 2007 (prop. 2006/07:1) redogjorde regeringen för sin avsikt att minska statens ägande i vissa bolag. Den 1 mars 2007 föreslog regeringen (prop. 2006/07:57) att riksdagen skulle ge regeringen ett bemyndigande att avyttra hela eller delar av statens innehav av aktier i bl.a. Civitas Holding AB, som ägde Vasakronan.

Näringsutskottet föreslog i betänkande 2006/07:NU16 att regeringen bl.a. skulle bemyndigas att helt eller delvis avyttra statens aktier i Civitas Holding AB. I en reservation (S, V) föreslogs att förslaget om bemyndigande skulle avslås. Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag. Beträffande försäljningsprocesserna och kontrollen av försäljningarna framhöll näringsutskottet i sitt betänkande att regeringen skulle följa budgetlagen och inte ta andra än affärsmässiga hänsyn när försäljningarna genomfördes. Kontrollen av försäljningarna skulle enligt näringsutskottet ske genom frågeinstitutet i riksdagen och konstitutionsutskottets granskning. Näringsutskottet avsåg att följa regeringens arbete med försäljningarna.

Utskottets överväganden

Riksrevisionens styrelses redogörelse om regeringens försäljning av Vasakronan

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen lägger redogörelsen till handlingarna. Utskottet förutsätter att regeringen inför framtida försäljningar av statliga bolag noterar de rekommendationer som riksrevisorn har lämnat.

Granskningsrapporten

Genomförandet av försäljningen

Riksrevisorn ansåg i granskningsrapporten (RiR 2010:2) att försäljningen av Vasakronan genomfördes i enlighet med gällande lagstiftning och riksdagsbeslut och i flera avseenden enligt vad som kunde karakteriseras som best practice för den aktuella försäljningen.

Riksrevisorn noterade att försäljningen av Vasakronan var den största fastighetsrelaterade transaktion som vid försäljningstillfället hade genomförts i Sverige och även den största i Europa under 2008. Bolagsförsäljningar av denna storlek förutsätter enligt riksrevisorn att säljaren gör ett gediget förarbete. Hon konstaterade att förberedelserna inför försäljningen av Vasakronan var omfattande och komplexa och därmed även tidskrävande.

Enligt riksrevisorn visade granskningen att förberedelsefasen kunde ha genomförts mer effektivt. Främst gällde detta tidiga förberedelser såsom etableringen av en projektgrupp, en inledande analys av bolaget och dess marknad och tidsåtgången vid upphandling av rådgivare.

Auktionsförfarandet för försäljningen av Vasakronan genomfördes enligt rapporten i enlighet med den best practice som Riksrevisionen sammanställt för försäljning av ett helägt statligt fastighetsbolag.

Granskningen visade att den avskiljning som skulle göras av vissa kulturfastigheter inte var genomförd innan auktionsprocessen inleddes. Inte heller tydliggjordes avskiljningen förrän efter det att budgivarna hade lämnat sina inledande icke bindande anbud på bolaget. Avsaknaden av tydlighet när det gällde avskiljningen skapade osäkerhet och försvårade för budgivarna att beräkna det bud som de skulle lämna på bolaget. Enligt riksrevisorn kunde man inte utesluta att detta påverkade försäljningspriset negativt.

Enligt riksrevisorn var det rimligt att transaktionen genomfördes under första halvåret 2008 även om marknadens avkastningskrav för fastighetsinvesteringar höjdes och möjligheterna till finansiering försämrades vid denna tidpunkt. Hon konstaterade samtidigt att om förberedelsefasen hade

påbörjats tidigare och avskiljningen av kulturfastigheterna hade genomförts snabbare kunde också försäljningen ha genomförts tidigare. Det hade enligt henne inneburit något bättre marknadsförhållanden ur ett ekonomiskt perspektiv. En liten påverkan på ett bud i en så stor transaktion som försäljningen av Vasakronan blir enligt rapporten i reella termer stor.

Redovisningen till riksdagen

Riksrevisorn ansåg att regeringen i budgetpropositionen för 2009 gett en god beskrivning av försäljningen av Vasakronan. Detta skedde genom att regeringen redovisade målet med försäljningen, avskiljningen av kulturfastigheter, försäljningsmetoden, de rådgivare som bistod vid försäljningen samt köpare och förvärvspris. Regeringen redovisade även det belopp som ska användas för att amortera av statsskulden. Riksrevisorn noterade även att regeringen i budgetpropositionen för 2010 redovisade de totala kostnaderna för rådgivare i transaktionen.

Jämförelse med regeringens försäljning av Vin & Sprit samt 8 % av aktierna i Telia Sonera

Riksrevisorn konstaterade att regeringen hade förstärkt sin kompetens när det gäller praktisk transaktionserfarenhet genom att fler personer med relevant erfarenhet av bolagsförsäljningar hade anställts. Personerna var emellertid få, vilket medförde att organisationen och försäljningsprocessen blev beroende av individer som periodvis blev överbelastade.

Regeringskansliet hade genomfört en uppföljning av försäljningens genomförande, vilket inte gjordes vid försäljningen av Telia Sonera. Målet med en utvärdering är att skapa underlag för att bevara, korrigera eller förändra processen vid framtida försäljningar. Framtida utvärderingar borde därför enligt riksrevisorn i högre grad fokusera på att identifiera möjligheter till ytterligare förbättringar. Granskningen visade vidare att Regeringskansliets akt innehåller omfattande dokumentation om försäljningen. Akten är systematiskt strukturerad och ger en god överblick över handläggningen av ärendet.

Granskningen visade vidare att regeringens redovisning för riksdagen när det gäller försäljningen av Vasakronan hade förbättrats jämfört med redovisningen av tidigare försäljningar.

Riksrevisorns rekommendationer

Riksrevisorns iakttagelser och slutsatser när det gällde regeringens försäljning av Vasakronan föranledde henne att lämna följande rekommendationer:

- Regeringen bör inför framtida försäljningar sammanställa kvalitetskriterier för försäljningsprocessen på basis av tidigare erfarenheter från jämförbara försäljningar.

- Regeringen bör vid framtida försäljningar inleda och genomföra det grundläggande förarbetet tidigt i processen för att möjliggöra anpassningar till förändringar i marknadsförutsättningar.
- Regeringen bör vid framtida försäljningar tidigt skapa tydlighet när det gäller vad som ska säljas för att underlätta för potentiella köpare att lämna bud på objektet.

Redogörelsen från Riksrevisionens styrelse

I sin redogörelse (2009/10:RRS29) till riksdagen anför Riksrevisionens styrelse att den nu gjorda försäljningen är den fjärde försäljningen efter det att riksdagen den 20 juni 2007 bemyndigade regeringen att inleda en försäljningsprocess och att minska ägandet i sex statliga bolag. Riksrevisionen har i samband med de tidigare försäljningarna konstaterat att regeringens erfarenheter av försäljning av statliga bolag är begränsad. Riksrevisionen har därtill vid dessa tillfällen bl.a. riktat kritik mot regeringen för bristande underlag vid redovisningen av försäljningen och en dålig återrapportering till riksdagen.

Styrelsen vill framhålla betydelsen av öppenhet och insyn i den offentliga verksamheten. Det är ett grundläggande krav som så långt möjligt alltid måste tillgodoses. Mot den bakgrunden är det enligt styrelsen tillfredsställande att regeringens redovisning av försäljningen av Vasakronan bedöms vara transparent.

I redogörelsen anförts att granskningen visar att regeringen har rekryterat fler personer med kompetens från bolagsförsäljningar men att de i denna försäljningsprocess var få och tidvis kom att överbelastas. Det är enligt styrelsen viktigt att sådana iakttagelser och erfarenheter när det gäller försäljningarna tas till vara och att lärandeprocessen inom Regeringskansliet fortsätter inför eventuella framtida försäljningar av statliga bolag. Genom den förbättrade beredningen och det förbättrade genomförandet av försäljningen finns också goda förutsättningar att ytterligare utveckla kompetensen inom Regeringskansliet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet förutsätter att regeringen inför framtida försäljningar av statliga bolag noterar de rekommendationer som riksrevisorn har lämnat. Utskottet föreslår med detta att riksdagen lägger redogörelsen till handlingarna.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Redogörelsen

Redogörelse 2009/10:RRS29 Riksrevisionens styrelses redogörelse om regeringens försäljning av Vasakronan.